

ENSKILDA ARKIV

Vid släktforskning i de statliga arkiven utnyttjas framför allt de officiella källorna - det från myndigheterna inlevererade materialet. Detta material kommer från församlingar, läns- och andra kamerala myndigheter, från domstolar och andra till rättsväsendet hörande myndigheter, från militära och andra statliga och kommunala myndigheter.

En del av dessa källor och arkivalier - framförallt de som är av intresse för släkt-, person- och hembygdsforskaren - kan vi ta del av på folkbiblioteken. Där kan man låna de mikrofilmer eller mikro-kort som omfattar detta rika material. Arkivens innehåll och filmernas omfattning framgår av kataloger och register, både tryckta och otryckta.

Men forskaren har också användning av de enskilda arkiven - de privata källorna. Dessa är av olika slag; det finns brev, dagböcker, räkenskaper, anställningslistor, lagfarter, syneprotokoll, boupp-teckningar och arvsqifteshandlingar. Det finns ytterligare handlingar av skiftande slag.

Dessa handlingar finns - eller har funnits - i arkiv som tillhör enskilda personer eller släkter, hos industrier och bruk, i affärs- och handelsföretag, hos folkrörelser och tidningar samt på större eller mindre gårdar.

En del av dessa arkiv har överlämnats till statliga eller kommunala arkiv eller till något större bibliotek.

På Kungliga Biblioteket, KB, på universitetsbiblioteken samt på läns- och stiftsbiblioteken förvaras mycket intressant material.

Mycket av materialet finns dock kvar hos de enskilda ägarna. Bl a finns åtskilligt ute på de olika gårdarna. Det är dessa arkiv jag särskilt åsyftar i det följande.

Inventering av gårdsarkiven har skett i olika sammanhang. Den första mera systematiska inventeringen började 1936. En 'Kommitté för inventering av svenska privatarkiv' bildades på initiativ av Genealogiska Föreningen, och man startade med inventering av gårdar i Ludvikatrakten.

Några år senare fortsatte man i Valbo socken i Gästrikland. På 1940-talet gjordes en motsvarande inventering i Mora socken. Verksamheten avbröts emellertid och blev inte fullföljd. Därefter har inventering av enskilda arkiv skett dels i Västsverige och dels på andra håll i landet.

Det var dåvarande landsarkivarien i Göteborg Robert Swedlund som tog initiativ till att bilda 'Kommittén för inventering av enskilda arkiv i Västsverige'. På andra håll i Sverige startades samarbete mellan hembygds-, andra folkrörelseorganisationer och 'Kommissionen för riksinventering av de enskilda arkiven', vars roll senare övertagits av Riksarkivet.

Resultatet av dessa inventeringar har redovisats i förteckningar. Arkivarien J. Edström har för Västsverige skrivit en förteckning i stencil.

Trots allt arbete som nedlagts har man goda skäl antaga att mycket återstår att inventera; många gamla dokument lever sitt anonyma liv långt från de stora arkiven och är på så sätt okända för inventerarna. Är det inte på tiden att krafttag sätts in för att få fram vad som återstår av dessa privata arkiv och som borde komma forskningen till godo?

VSGF har genom en forskarenkät försökt få fram vad dess medlemmar kan ha av enskilda arkiv. Några medlemmar har redovisat vad de har, men det är nog bara en liten del av vad som finns hos alla våra medlemmar.

Om Du - käre medlem i VSGF - har något oredovisat, som

forts sid 6

vi möts

MEDLEM!

DU tänker väl på att det är DU som är föreningen.
Utan DIG blir det ingen verksamhet.

ORDINARIE HÖSTMÖTE

Torsdagen den 17 november kl 19.00 kallas medlemmarna till ordinarie höstmöte i Arbetarinstitutets Stora Sal och i Föreningen Nordens lokaler, Magasinsgatan 23 i Göteborg.

Ärenden enligt stadgarna: Fastställande av årsavgift.
Styrelsen föreslår höjning med 10:- kronor till 60:- kr/medlem o år.

Fastställande av budget för 1989.

Ev utseende av hedersledamot.

Val

Program: Nils Tengby, Göteborg, berättar om Karingön.

Servering

ANMÄLAN till serveringen senast måndagen 14 november till VSCF:s expedition tel 031 - 13 12 26 (torsdag 11 - 14), Stina Börjesson tel 031 - 25 75 55 eller Johan von Sydow tel 031-40 69 27.

FÖRSTA MÖTET 1989

Tisdagen den 21 februari kl 19.00 (preliminärt) träffas vi för att lyssna till Bertil Magnusson från Partille, som skall berätta om DIS-Väst och om

Datorer som hjälp i släktforskningen.

Redaktion: Johan von Sydow och Per Liljeström

EN STUDIECIRKELLEDARE MINNS

Jag tror att det var vår gamle GF-ordförande Börje Furtenbach som fick mig att efter decenium som professionell släktforskare våga åtaga mig att leda en weekendkurs i släktforskning för Hallands Husmodersförbund i Falkenberg. Arrangörerna hade ordnat programmet så att jag på lördagen hade sex föreläsningar i följd, vilket givetvis var en pärs. Jag hade visserligen i min ungdom varit resetalare men aldrig måst uppleva liknande krav på mina talorgan.

Snart därefter ombads jag av TBV att leda min första släktforskningscirkel. Det var ett av de första åren av 1970-talet och ABF hittade nästa år mitt namn i TBVs katalog och värvade mig till förmiddagarnas studiecirkelar för pensionärer. Och så var snabbt cirkusen i gång. I varje fall brukar man då en studiecirkel har sitt första sammanträde känna sig som litet av en pajas, som utan att förlora sin äkthet måste få deltagarna att känna att detta är något, som kommer att bli roligt och spännande. I en del cirklar sitter medlemmarna tysta och tröga och litet uppfordrande, som vore de fågelungar, som undrade om modern skulle komma med en mask eller en mygga nästa gång. I andra cirklar är det fullt stoj redan från första gången. Man pratar i munnen på varandra, ger varandra gliringar och tonen blir snart rå men hjärtlig. Jag föredrar den senare typen och brukar säga till deltagarna, att jag inte blir nöjd förrän de blir uppkäftiga.

På TBV höll vi från början till i skolsalar. Jag stod framme vid katedern som en annan lärarinna och deltagarna vände ryggar mot varandra. I början var högaktningssfullheten stor. Det var innan Dagens Nyheter fick svenska folket att säga Du till varandra. Vi kom snart på att börja ställa ihop skolbänkarna till en cirkel, men det blev ett omständligt flyttningsarbete varje gång.

I flera år reste jag till TBV i Lerum varje torsdagkväll, men varje termin brukade jag bjuda hem deltagarna på avslutningssammanträde. Jag tror att det var Per Liljeström - redaktör för VSGF-bladet - som föreslog att vi helt och hållet skulle flytta cirkeln till mitt hem på

Sten Sturegatan, och där blev det glada och stojiga sammanträden skall jag säga.

Sedan jag blivit änka blev det så att alla cirklar, även de från ABF, höll till i min matsal och det gav cirklarna en ny intimitet och trivsel. Vi kan avbryta för en kopp kaffe och deltagarna turas om att bjuda på bröd. Viktigare är att vi hemma hos mig har tillgång till mitt omfångsrika, delvis ärvda bibliotek av böcker och kartor. Innan jag flyttade hem cirklarna brukade jag släpa med mig en fullastad shoppingvagn med böcker, som fuktskadades och fördärvades under transporten. Uppslagsböckerna kunde jag inte frakta med mig, och det gäller att vänja deltagarna vid att stilla sin nyfikenhet med hjälp av dylika. Man varken behöver eller bör lita på sitt minne. Vi avbryter ofta för att kontrollera i 'Ugglan', om vi är på rätt spår.

Innan släktforskarintresset växte till en väckelse tillbringade vi varje kurs ett flertal sammanträden på landsarkivet. Men det blev så trångt att man där tillät varje cirkel att kollektivt besöka arkivet endast en gång varje termin. Då brukar jag låna ett sammanträdesrum, dit jag beställer ett tjugotal exemplar på arkiverat material, som jag visar deltagarna. Sedan gör vi en rundvandring längs de för allmänheten tillgängliga hyllorna och visar vilka register och uppslagsböcker man kan begagna sig av. Att använda den gången för forskning i läsesalen skulle bara förorsaka avundsjuka mellan deltagarna; någon är alltid företagsam nog att nästan helt lägga beslag på cirkelledarens hjälp.

Risken med att ha en pensionärs-cirkel för ABF är att man axlar ansvaret för denna under många år. Avsikten med cirklarna är nämligen också att ge deltagarna en ny kamratkrets och ett fast arbetsschema efter pensioneringen, så att de inte skall behöva sitta hemma ensamma och isolerade i sina lyor och rulla tummarna. En deltagare berättade att innan hon upptäckte att ABF gav henne denna möjlighet att delta i studiecirklar hade hon tillbringat tiden med att bara oroligt gå från den ena väggen till den andra. Cirkelverksamheten innebär att pensionärerna i stället har svårt att hinna med allt roligt. "Hur hann vi när vi arbetade, så mycket trevligt det finns att ägna sig åt."

forts i nästa nummer

LJUSNING FÖR O-LÄN?

Göteborgs och Bohus län har länge befunnit sig i stryk-klass när det gäller tillgång på mikrofilm. I motsats till andra län finns inte kamerala och judiciella arkivalier tillgängliga på film.

VSGF har i olika sammanhang påpekat bristen på detta material, och styrelsen har länge funderat över hur förhållandet skulle kunna förbättras. Vi har nu tillskrivit SVAR och hemställt att länets kamerala och judiciella arkiv snarast görs tillgängliga på mikrokort. Enligt uppgift förbereds en plan för konvertering till mikrokort av det redan filmade materialet för landet i övrigt.

I denna konverteringsplan bör Göteborgs och Bohus län få förtur, eftersom inget av vårt material är mikrofilm. Detta har vi påpekat i vår skrivelse.

Vi har också uttryckt önskemål om kompletterande mikrofilmning av Kammararkivets (Riksarkivets) samtliga mantalslängder. Detta önskemål delas av släktforskare från hela landet. Endast mantalslängder för vart femte år från 1750 har mikrofilmats.

VSGF hoppas att SVAR - med sin positiva syn på släktforskningen - verkar för ett beslut i positiv riktning.

JvS

---

forts fr sid 2

kan ha släkt- eller personhistoriskt intresse för andra, uppmanar jag Dig att meddela detta. Samma sak gäller om intressanta gamla handlingar finns hos andra och detta kommit till våra medlemmars kännedom.

Kanske kan denna aktion vara utgångspunkt för en mera systematiskt genomförd inventering av förut okända enskilda arkiv?

Johan von Sydow

KONGRESS I INNSBRUCK

Rapport från XVIII:e internationella kongressen
för genealogi och heraldik i Innsbruck mellan
5 och 10 september 1988.

Den som hör namnet Innsbruck förbinder det gärna med det Österrikiska värdskapet för två olympiska vinterspel. Men inte bara med dessa, ty stadens underbart natursköna omgivningar och dess rika kulturskatter har också lockat stora skaror av turister. Myndigheter och innevånare har därför stor vana vid utländska besök och kongresser. Det finns ett välutrustat Kongresshaus, och det var där den genealogiska/heraldiska kongressen hölls. I en stad av Innsbrucks storlek (ca 125 000 inv) är det också lättare att hålla deltagarna samlade än i en huvudstad med alla dess lockelser.

Huvudansvarig var 'Bureau permanent des Congrès Internationaux des Sciences généalogique et héraldique', men det lokala värdskapet utövades av 'Stadtarchiv Innsbruck' och dess chef Senatsrat, Univ.Do. Dr Franz-Heinz v. Hye, A I H.

Trettiotvå länder från alla världsdelar utom Asien var representerade. Flest deltagare hade Förbundsrepubliken Tyskland, värdlandet Österrike samt Frankrike. Totalt deltog 174 personer samt 53 'Begleitungspersonen' d v s anhöriga för vilka ett speciellt utflyktsprogram hade ordnats. Sverige representerades av tolv personer och var därmed fjärde nation. Jag företrädde Västra Sveriges Genealogiska Förening, VSGF. Öststaterna representerades denna gång av fler deltagare än förr.

Huvudtemat för de 35 föredragen var 'Genealogi och heraldik såsom drivkraft och uttryck för staternas politik'. Föredragen hölls på franska, engelska tyska och italienska. Då två föredrag alltid hölls samtidigt var det en fysisk omöjlighet att höra fler än 17 av dessa - om nu någonskulle ha orkat med det. Efter varje föredrag följde en frågestund. Tolkning förekom ej.

I Syd- och Mellaneuropa har heraldiken en stark ställning,

vilken kom till synes genom att 24 föredrag behandlade detta ämne. Blott elva av dem rörde genealogin. Utan att vara nämnvärt heraldiskt belastad hade jag emellertid stor glädje av att som svensk höra finländaren Tom Bergroths föredrag 'Russian Imperial State Heraldry as an instrument to russianize Finland in th 19th century'. Stort historiskt utbyte hade jag också av engelsmannen Cecil R J Humphery-Smiths föredrag 'Political heraldry of England' och av amerikanen Derk Kinnane-Roelofs mas intressanta framställning 'The Making of the United States National Arms - A Victory for Heraldry'.

De heraldiska föredragen var som vanligt rikt illustrerade av vackra färgbilder - något som alltid lockar till sig åhörare/åskådare. Från Kanada hade landets nyblivne statsheraldiker kommit för att hålla föredraget 'The Establishment of the Canadian Heraldic Authority - A process of Political Advocacy'. Ett mycket uppmärksammat föredrag.

I den svenska gruppen hade vi tre föredragshållare, som alla talade heraldik: statsheraldikern Clara Nevéus, slottsbibliotekarien Adam Heymowski samt ordföranden i Västra Sveriges Heraldiska Sällskap, skriftställaren Leif Pahlsson.

De genealogiska föredragen behandlade huvudsakligen furstliga stamträd under äldre tider. Detta var naturligtvis helt i enlighet med kongressens huvudtema, men jag tycker ändå att dessa furstehus borde vara tillräckligt utforskade och kända. För svenska genealoger, som mest sysslar med släktforskning bland vanliga medborgare, saknar detta egentligt intresse.

Det sociala umgänget inleddes med en öppningsceremoni i Kongresshaus följt av en mottagning, som gavs gemensamt av delstaten Tyrolen och staden Innsbruck. Stadens borgmästare Romuald Niescher hälsade välkommen i ett utomordentligt och mycket ledigt framfört tal.

En heldagsutflykt gick till slottet Tratzberg med sin stora sal, där väggarna täcks av huset Habsburgs stamträd. Därefter fortsatte vi till cistercienserklostret Stams med dess underbara vägg- och takmålningar.

Kongressen avslutades traditionellt med en 'galadiné'. Man brukar med en 'galadiné' förvänta sig festivitas litet utöver det vanliga, men arrangörerna hade tyvärr glömt att ange klädsel. Denna blev därför minst sagt blandad - från smoking till delad kostym, från lång klänning till yllekofta. Enär kongressen var heraldisk ville man naturligtvis visa upp ordnar och medaljer, vilket gav ett ännu bizarrare intryck. Inte heller mat och dryck uppfyllde förväntningarna.

Som helhet gav kongressen ett gott intryck. Därtill bidrog det vackra vädret, Innsbrucks många sköna byggnader och de storslagna omgivningarna vid alpernas fot samt inte minst den vänliga befolkningen.

Ett bestående värde var också det utbyte man fick av att samtala med andra länders genealoger. Vilken släktforskare brukar inte råka ut för att någon släktmedlem försvinner utomlands, och att därvid en hel gren går förlo-rad! I sådana fall kan en personlig kontakt med det landets genealoger betyda en genväg i forskningen. För min egen del öppnades nya vägar till Italien, Nya Zeeland och Kanada.

Nästa kongress skall äga rum i Versailles 1990 och 1992 lär Uppsala stå i tur.

Martin Bratt

HJÄLP med renskrivning av VSGF-bladet önskas.

Fyra gånger per år behöver vi hjälp med renskrivning av vår tidning.

Hör av dig till Johan von Sydow, tel 031 - 40 69 27

Övrigt

Torsdagsgruppen som håller på med registreringsarbete mm träffas varje torsdag kl 11.00 - 14.00 under tiden 15 sept. - 3 dec. 1988.

Öppet hus i föreningslokalen Postgatan 4, torsdagar kl 11.00 - 14.00 under tiden 15 sept. - 3 dec. Kaffe till självkostnadspris kl 12.00 - 13.00.

Biblioteket, se särskild notis!

FÖRBUNDSSTÄMMA I SKARA

Sveriges Släktforskarförbunds stämma 1988 hölls den första oktober i Skara. Samtidigt var en genealogisk utställning anordnad den 1-2 oktober. Arrangemangen ägde rum i Skara gamla läroverk, som nu heter Djäkneskolan.

STÄMMAN

Istämman deltog ett 40-tal ombud från de 62 släktforskarföreningar som blivit medlemmar i förbundet. Närvarande var dessutom ytterligare ett femtiotal personliga medlemmar och andra släktforskare.

Förhandlingarna leddes av VSGF:s ordförande Johan von Sydow. Stämman fick ett lugnt förlopp, även om några frågor föranledde livlig diskussion, Detta gällde framför allt frågan om personligt medlemskap, som VSGF lämnat motion om.

Föreningen hade föreslagit att endast föreningar skulle kunna vara medlemmar i förbundet, bl a emedan personligt medlemskap ej ger rösträtt på stämman, endast yttrande- och förslagsrätt. VSGF fick medhåll främst från Skånes Genealogiska förbund. VSGF:s förslag avslogs, men förbundsstyrelsen fick i uppdrag att till nästa stämma komma med förslag föranlett av motionen.

Några av de närvarande hade för övrigt redan i stämmans inledningsskede reagerat mot att de inte erhållit kallelse till stämman. Då dock styrelsen handlat helt stadgeenligt genom att i förbundets publikation 'Angeläget' kalla medlemsföreningarna, ledde frågan endast till att styrelsen fick i uppdrag att informera även de personliga medlemmarna om kommande förbundsstämmor.

Årsavgiften för personliga medlemmar höjdes till 110 kronor (reducerad avgift är 55 kronor) medan avgiften för medlemsföreningarna bibehölls - 5 kronor per ansluten medlem. Budgetförslaget fastställdes.

Erik Thorell omvaldes som ordförande, men ny i förbundsstyrelsen blev bl a Eva Fredriksson från Karlstad.

GENEALOGISK UTSTÄLLNING

Den genealogiska utställningen i Skara ingick som ett led i den 1000-årsjubilerande stadens arrangemang. Utställ-

ningen i Djäkneskolan mitt emot ärevördiga Domkyrkan öppnades av kommunfullmäktiges ordförande, riksdagsman Sten Svensson. Sammanlagt var 28 utställare representerade, släktforskar- och hembygdsföreningar, arkiv och myndigheter, organisationer och enskilda.

De rymliga skollokalerna var fyllda av släkttavlor och genealogisk litteratur, läsapparater och andra tekniska hjälpmedel. Av litteraturen var det mesta till salu.

Särskilt bör omnämnas Alrik Hammaréns i Göteborg med datorhjälp upprättade släkttavlorna med 1 200 anor. Alltså mer än anor till tusen, som var ett särskilt tema på utställningen.

Utställningen besöktes av mer än 1 400 personer. Några föredrag hölls också. Länsbibliotekarien i Skara Arne Sträng - för övrigt huvudansvarig för utställningen och genealogdagarna - talade om 'Lokalhistorisk forskning i Skaraborgs län'. Sixten Bengtsson - Västgöta-Bengtsson - höll ett medryckande föredrag 'Vad hette din farfars far?', som livligt uppskattades av åhörarna i Djäkneskolans välfyllda aula.

En gemensam middag var anordnad på Kråks herrgård/vårds-
hus den första oktober - lördagen. Ett tiotal medlem-
mar från VSGF deltog i genealogdagarna, bland dem

E.D.

ORIGINELL TIDNINGSNOTIS

Jönköping. En backstugukäring i Torskinge härad af Jönköpings län afled nyligen vid den ansenliga åldern 99 år 16 dagar, efterlämnar 5 barn, 23 barnbarn, 28 barnbarns barn och 1 barnbarns barnbarn.

Hon hade åtnjutit fattigunderstöd så långt fattigjournalen går tillbaka, eller, sedan 1844 och antages hafva kostat kommunen under dessa 25 år i rund summa 1.000 rdr.

(Ur Ulricehamns Tidning 25 okt 1869)

Ovanstående notis har vi fått från Ingvar Oijens.

LANDET RUNT

Ur olika medlemsblad av Pär-Olov Odmer

VSGF har under året mottagit ett stort antal medlemsblad. Dessa innehåller en mångfald läsvärda och intressanta artiklar för vilka vi här kortfattat redogör. Medlemsbladen finns tillgängliga på VSGF:s bibliotek, Postgatan 4, Göteborg.

KGF-NYTT. Kronoberg Genealogiska Förening.

Nr 21. Man berättar om "Intressanta arkivfynd för kronobergsforskare". Det gäller "Militär musikpersonal från 1680", salpetersjudare från 1600- och 1700-talen samt ett register till Växjö domkapitels akter 1650-1850.

MGF-NYTT. Midälva Genealogiska Förening.

Nr 1. Ur Sundsvalls Tidning 15 april 1986 har Cecilia Axelsson hämtat en artikel "Äventyret Nya Sverige". Gunilla Engström skriver om "Kartor - ett gammalt hantverk". Om "Knöktar i släkten" berättar Gunnar Perman och man får reda på vad "SLIT" är, förkortning på "Svenskt Lokalhistoriskt Institut".

Nr 2. Man får reda på vad som hände i Sundsvall den 25 juni 1888 och Lena Lundin skriver om "Släktforskning i Norge".

Nytt från Värmlands Släktforskare.

Nr 1. Referat från GF:s höstmöte samt ett klipp ur Sveriges Släktforskarförbunds Informationsblad "Arkiv för individ och miljö".

Roten. Skelleftebygdens Släktforskare.

Nr 21. Erik Thorell skriver om "Sveriges Släktforskarförbund - Försigkommen ettåring", Hans Hanssons bidrag har titeln "Kan husförhören säga oss något?". "Byske Möte 13-15 november 1987" är ett referat av Stig-Henrik Viklund. Om "Västerbottens län 1638 - 1988" skriver Mats Broberg. Dessutom fanns en artikel om "Arkiv" i Norrland.

Skåne Genealogen. Skånes Genealogiska Förbund.

Nr 1. Ett innehållsrikt nummer om 32 sidor där T. Rosencrantz skriver om "Befallningsmän - Lite personhistoria" medan Birgitta Nilsson har gjort ett sammandrag av Nils Bourkerssons bok "Tre år i Momonlandet".

Släktbliten. Bollnäs Släktforskarförening.

Nr 1. "En vandrings Beskrifning" är en fortsättning från föregående nummer. "Om Voxnadalen" skriver Göran Lindén medan Göran Malm efter uppgifter av Algot Svedberg berättar "Om förbönder och deras rastplatser". Vidare får man ta del av "Kort historia om en känd släkt i kyrkbyn Ovanåker". Skomakaren C.J.A. Pettersson.

Släkten. Södra Västerbottens Genealogiska Förening.

Nr 11. Tore Nilsson bidrager med "Brottstycken ur soldaternas historia". Holger Ström skriver om "Dödsruna över en fattig bondhustru 1769". Nr 12. Tore Nilssons artikel handlar om "Drunkningsolycka i Rödån". Sigurd Nygren presenterar "Rönholmsträdet" med utgångspunkt Håkan i Rönholm ca 1500 fram till Viktor 1987. Daniel Brömster återkommer med "Malin Jakobsdotter än en gång - med mera" och signaturen H.S.J skriver om "Stadsbranden 1888". Den na brand gäller Umeå.

Landet Runt fortsätter i nästa nummer.

VSGF:s BIBLIOTEK, Postgatan 4, 411 13 Göteborg, har öppet varje torsdag 1988:

15/9 - 8/12, 1989: 19/1 - 18/5 och 14/9 - 7/12.

Tider: Kl 11.00 - 14.00 och 17.00 - 19.00 tel 031 - 13 12 26. Annan tid efter överenskommelse.

Ring: Pär-Olov Odmer, tel 0302 - 110 01 eller Johan von Sydow, tel 031 - 40 69 27.